

Több építőanyag családi házakra

A tavasz közeledtével sok magános építető készül arra, hogy családi ház építéshez kezdjen. Munkatársunk felkereste Szilvási Sándort, a Belkereskedelmi Minisztérium főosztályvezetőjét, és felvilágosítást kért arról, milyen lesz az idén az építőanyag ellátás.

A kérdésekre adott válaszokból megtudtuk, hogy a magánépítkezések céljaira az idén 11 százalékkal több építőanyagot biztosítanak, mint az elmúlt esztendőben. Tavaly 4 milliárd 200 millió forint értékű építőanyagot vásároltak magánszemélyek, az idén 470 millió értékű anyaggal többet bocsátanak a magánosok rendelkezésére. Hozzávetőleges statisztika szerint 1967-ben mintegy 38 ezer családi házat építettek magánosok. Ez a szám az idén előreláthatóan 40–41 ezerre fog emelkedni.

A lakosság építőanyag ellátásának folyamatosságát a lehetőség keretein belül márkimálisan biztosítani fogják. Bizonyos cikkek közül: falazó- és tetőanyagokból, cement- és fűrészből meghatározott kontingens áll a felhasználók rendelkezésére. Ezenkívül a TÚZEP vállalatok helyi termeléséből is jelentős mennyiségű anyagot biztosítanak. Egy igen lényeges dolog: a kereskedelmi vállala-

toknál az évtől kezdve kiutalás nélkül, szabadon beszerezhetők a különböző építőanyagok.

Néhány adat a TÚZEP-telepek építőanyag-ellátottságáról. A múlt év december 31-én a TÚZEP-telepeken 544 millió forint értékű építőanyag-készlet volt. Az azóta eltelt csaknem két hónap alatt jelentősen nőtt ez a készlet. Ez nem zárja ki, hogy bizonyos építőanyag fajták ellátását illetően előfordulhatnak zökkenők, de előreláthatóan a magánépítkezők a kívánt anyagot időben megkapják.

Ami az egyes építőanyag-feladások átváltozását illeti ismeretes, hogy például a téglanyag mintegy 25 százalékkal drágább lett, viszont a cement 40, a tetőcserep 20 százalékkal lett olcsóbb. Mindent összevetve az építőanyagok árráta az idén lényegesen nem jelentenek különösebb eltérést a tavalyiakhoz képest, s így a családi ház, vagy a kislakás építés anyagának ára összességében nem haladja meg az 1967-es árszínvonalat. A lakások belső kikészítéséhez szükséges parkett, csempé és más anyagokat jelentős mennyiségben hozunk be külföldről, főleg a Szovjetunióból, az NDK-ból, Lengyelországból és más államokból.

Harmincmillió a tápéi gépüzemre

Tegnap délelőtt műszaki tanácskozást rendezett az Állósíszavideki Vízügyi Igazgatóság Szegeden. Forgó László igazgató tartott beszámolót.

A vízügyi igazgatóságnak jelentős feladatát képezi az irányítása mellett működő vízgazdálkodási társulatok segítése, munkájuk ellenőrzése. A társulatok működésével elvárható eredmények szoros kapcsolatban állnak az üzemközi művek karbantartásával, fejlesztésével. A vízügyi igazgatóságnak továbbra is feladata a társulatok messzemenő segítése.

Általában a mezőgazdaság számára hasznosak azok a tervek, amelyeket a vízügyi igazgatóság műszaki-tervezési osztálya készít.

Területen a vízügyi igazgatóság 3 milliárd 800 millió forint értékű képviselő állóeszköz kezelését végzi. Ez a feladat különösen kiemeli az üzemzerű termelés, és a gépesítés fejlesztésének fontosságát. A továbbiakban szó volt az igazgatóság tápéi gépüzemének fejlesztéséről, korszerűsítéséről. Ennek a beruházási programja meghaladja a 30 millió forintot.

Egy újabb „nehéz ember“

Kiss Árpádot, a Duna-Tisza-közi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet kutatóját mostanában eszmecserére hívta meg a szegedi járási párt-végrehajtóbizottság. Mondani sem kell talán, hogy a téma ezúttal is a triticales volt, az az új homoki gabonafajtát, melyet immár évek óta eredményesen termesztnek a szegedi táj homoki gazdaságai is. E növényt először a világon — megelőzve nagynevű kanadai, angolai, osztrák, francia és német vetélytársakat — Kiss Árpádnak sikerült előállítani. A búza és a rozs keresztezéséből született ez a növény, melyet mintegy száz éven át biológiai képtelenségnek könyvelt el a nemzetközi szakirodalom. Csak a legfanatikusabb kutatók hitték, hogy egyszer valaki meg fogja találni a nagy biológiai rejtély kulcsát.

„Törvényellenesen“

A homoki gazdaságok — s ebben éppen a szegedi járási párt-végrehajtóbizottság kezdeményezésére, jeles példát mutatott a szegedi járás — azonban mitsem törődtek az akadémikusok bürokráciával. „Törvényellenesen“ tavaly ősszel már 8 ezer kataszteri holdon vetették a Duna-Tisza közén triticalet. 1967-ben 151 gazdaságban 16 — 23 mázsa között váltakoztak a hozamok. A kutató intézet 70 hold homokjáról pedig 20,8 mázsa átlagtermést takarítottak be. A termelő gazdaságok szakembereinek véleménye, hogy a triticales általában 100–110 százalékkal ad több termést az időjárástól függően, mint a rozs. Maga a kutató azonban szerényebb eredményekkel is meglegszik. Véleménye szerint már az is nagy siker, ha a rozshoz képest 30–40 százalékos terméshozadék tudunk stabilizálni. A növény fehérjeértéke lényegesen magasabb a kukoricánál, takarmányozási célokra gyakorlatilag a búzával egyenértékű. Speciális örléstechnológia alkalmazásával azonban kenyérgabonaként is számításba jön.

Levélinvázio

E „kulcsot“ külföldi és hazai szaklapokban 1953-ban adta közre a kecskeméti kutató. Az úgy ritka méretű tudományos feltűnést keltett a világban. Szakemberek, üzletemberek adták a kilincset egymás kezébe Kecskeméten, s adták ma is. Mostanában például egy angol üzletember fordult meg Kecskeméten, s 70 dollárt ajánlott mázsánként a triticales vetőmagjáért. Vásárolna minden mennyiségben. De voltak már ennél kedvezőbb ajánlatok is.

A nemesítő mondta el: egy alkalommal érdeklődött az AGRIMPEX-nél. Véletlenül nem futottak-e be ide is üzleti ajánlatok. A külföldi levelek ekkor már kilókat nyomtak triticales-ügynök az AGRIMPEX irattárában is. Nem tudhatjuk azonban, mi okból, az AGRIMPEX üzletkötői eddig nem tulajdonítottak komoly dolgot ennek a levélinvázioinak.

Az elmúlt másfél évtized alatt éppen a kecskeméti kutató leírásai alapján a világ több országában sikerült előállítani a búza és a rozs gazdaságosan termesztendő hibridjét. Ma már Kanada és az Egyesült Államok az élvonalban haladnak a triticales nemesítésével, termelésével. Idehaza azonban mostanáig még fajtaelismelésben sem részesülhetett Kiss Árpád növénye. Csak

remény van arra, hogy év végére ez is megtörténik.

Kiss Árpád a szegedi járási párt-végrehajtóbizottságnak ajándékba elhozta a legújabb kinemesített 56–67 jelzésű triticales magminta-ját. Ez az új fajta az eddig köztermesztésbe jutott harmincas rendszámú triticalesnél további 5 mázával képes holdanként nagyobb termést adni. Nagy előnye az is, hogy szára sokkal rövidebb, ezáltal gépekkel is könnyen, s gyorsan betakarítható. Az idén néhány tiszben már az 56–67-est is kipróbálják, s a kutató kísérletei alapján biztosra veszik az újabb sikert. A pártbizottságon elmondotta Kiss Árpád, hogy kecskeméti telepükön jelenleg mintegy 5 ezer búza- és rozshibriddel folytatnak kísérleteket, s már további ígéretes fajtajelöltek is vannak.

Az utolsó óra

A magyar triticales azonban a lehetőségekhez képest többnyire még mindig csak

afféle botanikai, biológiai érdekesség. A pártbizottságon lezajlott eszmecsere során figyelemre méltó javaslat hangzott el, hogy már a közeljövőben létre kellene hozni az érdekelt tsz-ek termelő szövetségét, mely exportot kapna a triticales értékesítésére. A még csak gondolatban létező termelő és exportáló szövetség megteremtésében a tsz-ek területi szövetségére várna a legtöbb munka.

Az idő előrehaladtával, szinte már a tizenkettedik órában vagyunk ahhoz, hogy kellően biztosítsuk e nagyserű felfedezés jövőjét. Talán csak évek kellenek már — mondta a kutató —, s a kanadai, s amerikai triticales európai piacokra is betör. Ezt az időt kellene kihasználnunk. Ugyanakkor az európai országokban is nagy tudományos apparátust állítottak a téma kutatására, továbbfejlesztésére.

A magyar kutató méltán érzi magát a magyar „nehéz emberek“ sorában. Sürget az idő, hogy kormány-szervek állást foglaljanak az ügyben. Hiszen ez a felfedezés annak ellenére, hogy idehaza még hivatalos elismerésben sem részesítették, külföldön és a magyar mezőgazdaságban egyaránt feltartóztatatlannul terjed, mert jó.

Csepri József

Magyar — angol megállapodás

A most aláírt 5 évre szóló magyar — angol árucsereregalmi megállapodás további kedvező lehetőségeket nyújt a két ország közötti kereskedelem és ipari együttműködés fejlesztéséhez. Ez utóbbit első alkalommal rögzítette Angliával kötött megállapodás.

A magyar külkereskedelem elsősorban dobozott húsféléseket, bacon, vaj, friss és tartósított gyümölcsöt és zöldségféléket, különböző textilát és más könnyűipari termékeket, továbbá gépeket, rádió-készülékeket szállít Angliába, míg onnan elsősorban komplett gyárberendezéseket, gépi felszereléseket, fémipari készáru, híradástechnikai berendezéseket, vegyi és műanyagtermékeket, műszereket, valamint különböző könnyűipari cikket vásárol. (MTI)

Gyermekszemek

Képtelen vagyok szabadulni a kerekre tárgalt szemektől. Feketék mint az antracit. A fényes gömböknél óriási gyöngykristályok foszforeszkálnak, s ezek az élő ablakokskák némán rimázkodnak a süket semmibe. Csak a rémült ártatlanság lövellhet ilyen döbbenetes tszta fénycsóvát.

Elugrik hirtelen a premier plan, s — iszonyú — ezek a szemek egy kis lurkó szemek. Rom- és szeméthalmazon terdelve, sirva, görcsösen kapaszkodnak valami rongycsomóba. Ez a rongycsomó — a kamera most már nem takargat, semmit — a kisgyerek anyja. Halott. Úgy fekszik ott a lángoktól faldosott szalmakunyhó közelében, mint egy rakás törlemék, talán csak tiltakozásba merevült nyitott tenyere emlékeztet az emberre. S a kicsi gyerek jajgat, jajgat...

Körös-körül szétszórta hajlékok maradványai, korom és piszok és bűnyomok. A rutinos pusztítóknak már csak a hátát látja a lencse, amint csatárláncban bambán távolodva ölnék, égetnek törnek, taposnak. Snitt. Nyíratlan haj, gitár, miniszoknya. Onfelelt taktusverés, rekedt nótázás, sosehalunkmeg-hangulat. Ez kell, nem a háború. De kinek jut eszébe, hogy ez a háború közönséges rablók és gyilkosok garázdálkodása? Nem, én nem a boldogságtól tudnék ordítani, hanem a felháborodástól. Kínlódom. Hát szabad addig vigyorogni, táncoskodni ünnepelni, lelki nyavalygásokat hallgatni, amíg Vietnamban munkásszovnyok holttestemére hág a szöges katonabakancs? Hát közömbös nekünk egy nép igazságának, életvágának arcátlan megcsúfolása?

Jaj, csak a düh magával ne ragadjon! Tudom én, hogy akik táncolnak, dalolnak, ábrándozgatnak, azok igazán nem tehetnek az U. S. Army gaztetteiről. Es kétségtelenül más a színház és más az élet. Ezer meg ezer fiú és lány talán ugyanazért emészti magát a szegedi gyárakban, iskolákban is: csinálni kellene valamit. Esetleg üvöltöni, körösből tiltakozni a vietnami agresszió ellen. Olyan hatalmasat kellene kiáltania a földlakók roppant seregének, hogy elálljon tőle a gonosztevők szívverése.

De hogyan, miképpen fogjuk egybe erőinket! Amerikában is sok a barátunk. Ott is egyetértéssel velünk mindazok, akik érzni és gondolkodni képesek. Filmkockák bizonyítják Berkeley, Washington és más USA-beli városok diákjainak bátor kiállását. A felvonulók, a békekövetelők, a Johnson-utalók nagyobb városoként néhány ezer főt számlálnak. Miért csak ennyit? Mert a többiek nem hagyhatják ott a dolgukat, hiszen a számlákat rendszeresen ki kell fizetni. Aztán a rendőroktre is ügyelni kell: akit börtönbe zárnak, az nem tud tovább cselekedni a bűnös háború ellen.

Jó tudni, hogy odaát is háborog a normális lélek, de máris szinte bizonyosnak látszik, hogy a pusztára szóra nem hallgatnak a Fehér Házból. Nagy öröm Nacsa Ilonka nyolcadikos osztályos kislány hűség-verse a szenvedőkről, vagy Kovács Albert nyugdíjas szerény forint-felajánlása távoli testvéreinek. Mivel azonban a félmillióhoz újabb négy-ötezer amerikai katonát parancsoltak Vietnamba, legjobban annak a hírek örül a világ: a szabadságharcosok verik a hivatalan vendégeket. S mi boldogban vesszük tudomásul a DNFF képviselőinek kijelentéseit, hogy kiűzik hazájukból a támadókat, ha még harminc évig kell is fegyverben lenniük.

Már nem dohogok a tánc és a móka kedvelőire. Csak azt szeretném, ha tüzes-robbanékony fiataalságunk a vérző Vietnamból se feledkezne meg, s duzzadó életerejéből, szenvedélyes igazgátszeretetéből az USA kormányára elleni közvéleményformálásra is futná. Mert nekünk, mindannyiunknak mindig készenlétben kell állanunk...

F. N. I.

MÁS KISEBB SZTRÁJKOK is voltak ekkoriban a városban. Március 2-án a gőzfűrdő alkalmazottai szüntették be a munkát. Sztrájkjuk két nap múlva részleges sikerrel ért véget. Március 23-án ugyancsak eredménnyel végződött a borbélysegédek bérmozgalma. Bal-sikerrel járt viszont a sztrájk a villamosvasúti dolgozói körében. Ők március 14-én hagyták abba a munkát. Egy nap után megkapták a bér-emelést, de ebben nem volt köszönet. Ezzel egyidejűleg ugyanis a Villamosvasúti Részvénytársaság a menetjegyek árát is felemelte. A vállalat tehát a többletköltség terheit az utasokra hárította át. Ennek az lett a következménye, hogy a nagyközönség körében a villamosvasúti alkalmazottak iránt ellenséges hangulat keletkezett. („Miattuk kell többet fizetni a jegyért” — hangzottattak.) Az eset tehát kellemetlen feszültséget okozott az egyes dolgozó rétegek között, s ez nem volt kívánatos jelenség.

Márciusban megerősödött a szellemi dolgozók szervezkedése és csatlakozása a munkásmozgalomhoz. Kiemelkedő szerepe ebben a szegedi pedagógusok szerepe. Március 10-én tartották nagygyűlést az „Állami Főgimnázium” tornatermében. Korber E. Károly tanár a pedagógusok nyomorúságos helyzetét ismertette, majd rámutatott a bajok fő okára, az imperialista háborúra. Brody Mihály, Kontor Lajos és más szónokok szintén felhívták a figyelmet a tanárok súlyos anyagi sérelmeire. A nagygyűlés állást foglalt a béke mellett és egyúttal kimondta a pedagógusok városi szervezetének megalakulását. (Ez később csatlakozott a szakszervezetekhez.) Egyébként ezekben a napokban sztrájkra készültek az iparostanondiskola és a kereskedelmi iskola tanárai, béremelési érdekében. A diákság ebben a kérdésben teljesen szo-

lidáris volt nevelőivel. A tervezett sztrájk azonban — hatósági nyomásra — elmaradt. Március 12-én a szegedi Magánalkalmazottak Egyesülete tartott gyűlést. Itt elsősorban bérügyi és ellátási panaszok hangzottak el. Ugyanez jellemezte a szegedi tisztviselők március 26-i összejövetelét is. „Segítsenek költségbejítő helyzetünkön” — ez volt a gyűlés fő jel-szava. A város értelmisége egyre inkább megértette, hogy jogos követeléseit csakis szervezkedéssel, a munkássztrájkhoz való csatlakozással vívhatja ki.

Március folyamán Szeged legjelentősebb politikai megmozdulása a nemzetközi nappal kapcsolatos. Ezt — mintegy egyhetes késsel — március 17-én tartották meg. A gyűlés színhelye a Corso mozi volt, mely ez alkalommal zsúfolásig megtelt. Több ezer asszony és lány, valamint férfiak is szépszámmal jelentek meg az összejövetelen. Délután négy óra körül kezdődött meg a gyűlés. Müller Ernőné budapesti kiküldött beszédében nemcsak a nagy nap jelentőségét méltatta, hanem határozottan állást foglalt a háború azonnali beszüntetése mellett. „Testvéreinknek tekintjük a pillanatnyilag velünk hadban álló országok asszonyait is, kiváncsi, hogy ez a véres, kegyetlen háború minél hamarabb szűnjön meg” — hangzottatta a jelenlevők lelkes tapsa közepette. A szónok elterelte a szovjet kormány békepolitikáját és a nemzetközi munkásszolidaritást hangzottatta. „Engedjék haza ferjeinket és fiainkat!” — harsogta az asszonyok tömege a gyűlés folyamán. Az elfogadott határozat felhívta hazánk és minden ország munkásait az azonnali béke létrehozására.

FEBRUÁR ÉS MÁRCIUS folyamán élénk volt Szeged politikai élete. Nem lenne azonban teljes a kép az akkori viszonyokról, ha egy érdekes eseményről

megfeledkeznénk. Február 22-én délelőtt a monarchia két fővárosában: Bécsben és Budapeston váratlanul felröppent egy hír: „Szegeden forradalom van!” (Mindmáig tisztázatlan, ki és milyen célból terjesztette el ezt a téves értesülést!) Néhány óráig nagy volt a nyugtalanság emiatt központi osztrák és magyar lapok szerkesztőseiben, sőt egyes vezető hivatalokban is. Aznap rengeteg interurbán telefonhívás érkezett Bécsből és Budapestról szegedi illetékes helyekre (így a Délmagyarország szerkesztőseibe is); a legkülönbözőbb helyekről érdeklődtek igaztalanul az állítólagos itteni „forradalomról.” A kedélyek csak akkor csillapodtak le, mikor a helyi szervek információiból kiderült: az alhirnek semmi alapja sincs! (Aznap történetesen még politikai gyűlés sem volt a városban!)

Ez az utóbbi eset kortűnet, de egyben kortűnet is. Mutatja, milyen izgatottá és túlfeszítetté tette a légkört a már négy éve folyó imperialista háború, s miközben a sajtót a cenzúra kötötte gúzsba (lehetetlenné tette a tárgyilagos tájékoztatást), sokszor egész képtelen állítmányok, sokszor hisztériát idézhetett fel. Megjegyzendő azonban, hogy az ilyen forradalmi rémhírekben az úri körök rossz lelkiismerete is megnyilvánult. Tudták, hogy a nép joggal elégedetlen a szörnyű háború és az elnyomás miatt; egyre jobban félték a tömegek haragjától. Ez pedig egyre növekedett. Erdemes kiemelni a történelem csattanóját: ami februárban még hisztérius rémhír volt, nyolc hónappal később tényleges valósággá vált. Az 1918 októberi őszirozsás forradalomban Szeged népe (melyet februárban még alaptalanul gyanúsítottak ezzel) kiemelkedő módon vette ki részét.

Dr. MERENYI LÁSZLÓ, a történettudományok kandidátusa

PENTEK.
1968. MÁRCIUS 1.

DEL-MAGYARORSZAG 3